

Náhrady za ztrátu na výdělků, splatné v budoucnu

Přisouzení v budoucnu splatných dávek náhrady za ztrátu na výdělků nebrání skutečnost, že v jednotlivých obdobích dosud splatné náhrady představovala ztráta na výdělků různé (odlišné) částky. V takovém případě soud určí v budoucnu splatné dávky náhrady za ztrátu na výdělků v takové výši, jaká odpovídá stavu v době vyhlášení (vydání) jeho rozhodnutí; ohledně výdělků zaměstnance po pracovním úrazu nebo po zjištění nemoci z povolání přitom vychází z průměrného (popř. pravděpodobného) výdělků zaměstnance po pracovním úrazu nebo po zjištění nemoci z povolání, zjištěného ke dni vyhlášení (vydání) soudního rozhodnutí.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 21 Cdo 3107/2007, ze dne 26.8.2008)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce A. T., zastoupeného advokátem, proti žalované O., a.s., o odškodnění nemoci z povolání, vedené u Okresního soudu ve Frýdku - Místku pod sp. zn. 16 C 159/2002, o dovolání účastníků proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 28. listopadu 2006 č.j. 16 Co 252/2006-147, tak, že dovolání žalobce a žalované zamítl.

Z odůvodnění:

Žalobce se domáhal (žalobou změněnou se souhlasem soudu prvního stupně a poté, co vzal žalobu zčásti zpět), aby mu žalovaná zaplatila na náhradě za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti za dobu od 2.7.2002 do 31.5.2005 částku 635.476,- Kč s úroky z prodlení a aby mu platila od 1.6.2005 rentu ve výši 17.910,- Kč měsíčně. Žalobu zdůvodnil zejména tím, že u žalované (její právní předchůdkyně) pracoval jako horník od roku 1986 až do dne 24.3.1999, kdy došlo k rozvázání pracovního poměru z důvodu naplnění nejvyšší přípustné expozice. Po skončení pracovního poměru žalobce pracoval až do 31.3.2000 u "firmy I. M. ve F. - M." a od 1.4.2000 byl evidován na úřadu práce jako uchazeč o zaměstnání. Podle hlášení nemoci z povolání ze dne 7.6.2002 u něj byla dnem 29.4.2002 zjištěna nemoc z povolání (uhlokopská pneumokonióza). Žalobcův průměrný výdělek před rozvázáním pracovního poměru činil 25.082,- Kč a žalobce požaduje, aby mu byla přiznána náhrady mzdy ve výši rozdílu mezi tímto průměrným výdělkem (průběžně "valorizovaným") a minimální mzdou.

Žalovaná namítla, že nemoc z povolání byla u žalobce zjištěna ke dni 29.4.2002, kdy byl déle než rok - po skončení pracovního poměru ve "firmě I. M." - veden jako uchazeč o zaměstnání. Při určení výše náhrady za ztrátu na výdělků proto nelze vycházet z výdělků, které dosahoval u žalované (její právní předchůdkyně).

Okresní soud ve Frýdku - Místku rozsudkem ze dne 1.12.2005 č.j. 16 C 159/2002-119 žalované (její právní předchůdkyni) uložil, aby zaplatila žalobci na náhradě za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti za dobu od 2.7.2002 do 31.12.2005 částku 372.517,- Kč se 4% úrokem z prodlení ročně z částky 46.096,- Kč od 12.12.2002 do zaplacení, se 2% úrokem z prodlení ročně z částky 114.900,- Kč od 3.2.2004 do zaplacení, se 2,5% úrokem z prodlení ročně z částky 78.075,- Kč od 11.10.2004 do zaplacení a s 9% úrokem z prodlení z částky 71.130,- Kč od 12.8.2005 a od 1.1.2006 ve výši "repo sazby stanovené k tomuto dni ČNB, zvýšené o 7 procentních bodů a vždy

takto stanovené znovu k prvnímu dni dalšího pololetí do úplného zaplacení," a aby mu platila s účinností od 1.1.2006 náhradu za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti ve výši 9.021,- Kč měsíčně "vždy do 20. dne následujícího měsíce za předcházející kalendářní měsíc"; současně zamítl žalobu, kterou se žalobce domáhal "částek vyšších, včetně úroků z prodlení z těchto částek," a kterou se domáhal placení dalších 8.889,- Kč měsíčně, a rozhodl, že žalovaná je povinna zaplatit "státu na účet Okresního soudu ve Frýdku - Místku" na soudním poplatku 21.650,- Kč a na nákladech řízení 6.100,- Kč a že žalovaná je povinna zaplatit "státu na účet Okresního soudu ve Frýdku - Místku" na "nákladech řízení" 48.993,50 Kč. Z provedených důkazů zjistil, že žalobcův pracovní poměr u žalované (její právní předchůdkyně) byl ukončen dohodou ke dni 24.3.1999 z důvodu naplnění nejvyšší přípustné expozice, že žalobce následně pracoval u "firmy M." v pracovním poměru na dobu jednoho roku, který skončil uplynutím sjednané doby, a že měl od 2.7.2002 nastoupit u "firmy Š." jako "pomocný dělník na práci výroba panelových výrobků", na kterou však nebyl přijat, neboť u něj byla zjištěna nemoc z povolání [hlášení nemoci z povolání bylo vyhotoveno dne 7.5.2002 (správně 7.6.2002)]. Soud prvního stupně dovodil, že žalobce má z důvodu odškodnění nemoci z povolání nárok na náhradu za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti (§ 195 zákoníku práce), a to ve výši rozdílu mezi výdělkem, kterého by dosáhl u "firmy Š.", u níž by ode dne 2.7.2002, nebyť nemoci z povolání, nastoupil, a minimální mzdou, přičemž oba tyto výdělky je třeba "valorizovat podle valorizačních předpisů". Požadavek žalobce, aby při určení náhrady za ztrátu na výdělků bylo ve smyslu ustanovení § 17 odst.7 zákona o mzdě přihlédnuto k průměrnému výdělků, který žalobce pobíral u žalované (její právní předchůdkyně), soud prvního stupně odmítl s odůvodněním, že podle tohoto ustanovení lze postupovat jen tehdy, byl-li zaměstnanec po naplnění nejvyšší přípustné expozice převeden na jinou práci, a nikoliv - jak tomu bylo v projednávané věci - ukončil-li pracovní poměr. Výdělek, který by žalobce mohl dosáhnout u "firmy Š.", stanovil ve výši 15.000,- Kč měsíčně. Uvedeným postupem soud prvního stupně vypočetl za každý kalendářní měsíc v období od 2.7.2002 do 31.12.2005 náhradu v celkové výši 372.517,- Kč. Od 1.1.2006 žalované uložil, aby platila žalobci na náhradě za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti, měsíčně částku 9.021,- Kč, která představuje rozdíl mezi "valorizovaným" průměrným výdělkem ve výši 16.206,- Kč a minimální mzdou ve výši 7.185,- Kč.

Po rozsudku soudu prvního stupně dosavadní žalovaná O., a.s., zanikla. Usnesením Okresního soudu ve Frýdku - Místku ze dne 13.7.2006 č.j. 16 C 159/2002-137 bylo rozhodnuto, že na jejím místě bude v řízení pokračováno s O., a.s.

K odvolání žalovaného Krajský soud v Ostravě rozsudkem ze dne 28.11.2006 č.j. 16 Co 252/2006-147 změnil rozsudek soudu prvního stupně ve výrocích, jimiž bylo žalobě vyhověno, tak, že žalované uložil, aby zaplatila žalobci na náhradě za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti za dobu od 2.7.2002 do 31.10.2006 celkem 295.935,- Kč se 4% úrokem z prodlení ročně z částky 16.109,- Kč od 12.12.2002 do zaplacení, se 3,5% úrokem z prodlení ročně z částky 10.856,- Kč od 12.12.2002 do zaplacení, se 2% úrokem z prodlení ročně z částky 70.564,- Kč od 3.2.2004 do zaplacení, se 2% úrokem z prodlení ročně z částky 27.820,- Kč od 11.10.2004 do zaplacení, se 2,5% úrokem z prodlení ročně z částky 22.256,- Kč od 11.10.2004 do zaplacení, se 3% úrokem z prodlení ročně z částky 16.692,- Kč od 12.8.2005 do zaplacení, se 2,5% úrokem z prodlení ročně z částky 11.428,- Kč od 12.8.2005 do zaplacení, se 2% úrokem z prodlení ročně z částky 5.864,- Kč od 12.8.2005 do zaplacení, s 8,75% úrokem z prodlení ročně z částky 11.728,- Kč od 12.8.2005 do 31.12.2005, s 9% úrokem z prodlení ročně z částky 11.728,- Kč od 1.1.2006 do 28.11.2006 a za dobu od 29.11.2006 do zaplacení s ročním úrokem z prodlení z částky 11.728,- Kč ve výši, která v každém jednotlivém kalendářním pololetí trvání prodlení odpovídá v procentech součtu čísla 7 a výše limitní sazby pro dvoutýdenní repo operace Č. n. b. vyhlášené ve V. Č. n. b. a platné vždy k prvnímu dni příslušného kalendářního pololetí, a aby platila žalobci na náhradě za ztrátu na výdělků od 1.11.2006 částku 6.157,- Kč měsíčně, a že zamítl žalobu o zaplacení 166.792,- Kč s příslušenstvím, částky 2.864,- Kč měsíčně od 1.11.2006 a "dalších požadovaných úroků z prodlení"; současně rozhodl, že

žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení před soudem prvního stupně, že žalovaná je povinna zaplatit České republice - Okresnímu soudu ve Frýdku - Místku na náhradě nákladů řízení u soudu prvního stupně 2.033,- Kč a na soudním poplatku 14.780,- Kč a že žalovaná je povinna zaplatit "České republice - Okresnímu soudu ve Frýdku - Místku na náhradě nákladů řízení žalobce v odvolacím řízení" 15.865,- Kč. Odvolací soud se ztotožnil se závěry soudu prvního stupně v tom, že při určení žalobcovy náhrady za ztrátu na výdělků je třeba vycházet z pravděpodobného výdělků ve výši 15.000,- Kč měsíčně, kterého by žalobce prokazatelně dosáhl, kdyby - jak měl přislíbeno - od 2.7.2002 nastoupil u zaměstnavatele J. Š. na práci pomocného dělníka u betonových výrobků, kdyby ne onemocněl nemocí z povolání, a že ve prospěch žalobce nelze užit ustanovení § 17 odst. 7 zákona o mzdě, které se týká "pouze případů, kdy po zjištění ohrožení nemocí z povolání nebo dosažení nejvyšší přípustné expozice u zaměstnavatele dojde k dohodě o změně sjednaných pracovních podmínek, na základě níž je zaměstnanec převeden na jinou práci, a kdy po zjištění nemoci z povolání a ke vzniku ztráty na výdělků dojde až po tomto převedení", neboť "k této situaci u žalobce nedošlo", když po dosažení nejvyšší přípustné expozice odmítl žalovanou (její právní předchůdkyni) nabídnutou práci koupeláře nebo strážného a trval na rozvázání pracovního poměru. Od uvedeného pravděpodobného výdělků však nelze odčítat minimální mzdu, stanovenou nařízením vlády na základě zmocnění obsaženého v ustanovení § 4 odst.4 zákona o mzdě. Má-li být vyjádřena skutečná újma na výdělků žalobce, nemusí podle názoru odvolacího soudu stanovená minimální mzda odpovídat výši mzdy, kterou by zaměstnanec se zachovanou pracovní schopností (s pracovní schopností sníženou následky pracovního úrazu nebo nemoci z povolání) za příznivější situace na trhu práce pravděpodobně dosahoval při práci, odpovídající jeho schopnostem, kvalifikaci a zdravotnímu stavu, již by prokazatelně vykonával, kdyby tomu nebránil nedostatek pracovních příležitostí. Od pravděpodobného výdělků ve výši 15.000,- Kč měsíčně proto nelze odčítat částku odpovídající minimální mzdě, ale výdělků, který by žalobce dosáhl při práci skladníka, údržbáře, koupeláře nebo strážného, zjištěného ve výši 9.572,- Kč měsíčně. Tímto způsobem zjištěná ztráta na výdělků činí za dobu od 2.7.2002 do 31.10.2006 celkem 295.935,- Kč a od 1.11.2006 částku 6.157,- Kč měsíčně. Oproti požadavku žalované odvolací soud přiznal náhradu za ztrátu na výdělků jako tzv. rentu (opětující se dávku splatnou v budoucnu) s tím, že v případě podstatné změny poměrů na straně žalobce ve smyslu ustanovení § 202 odst.1 zákoníku práce nebo dalšího zvýšení náhrady za ztrátu na výdělků podle nařízení vlády vydaných na základě ustanovení § 202 odst.2 zákoníku práce se účastníci mohou domáhat změny přiznané náhrady za ztráty na výdělků.

Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podali oba účastníci dovolání.

Žalobce ve svém dovolání, směřujícím proti zamítavým výrokům rozsudku odvolacího soudu, namítá, že postup určení výše náhrady za ztrátu na výdělků uplatněný odvolacím soudem "nevystihuje spravedlivě tu výši škody, která žalobci vzniká na výdělků poté, co rozvázal pracovní poměr u žalovaného z důvodu naplnění nejvyšší přípustné expozice a co u něj posléze byla zjištěna nemoc z povolání". Po zjištění nemoci z povolání žalobce totiž nemohl získat jiné vhodné zaměstnání, a to nikoliv proto, že by na trhu práce byl nedostatek volných míst, ale že "žádný ze zaměstnavatelů ho s nemocí z povolání nechtěl zaměstnat, patrně z obavy, že bude často práce neschopen a tím naruší chod podniku". Žalobce považuje "za spravedlivé", aby mu byla "náhrada" krácena jen o "zákonnou minimální mzdu", tedy obdobně, jak to předpokládá nový zákoník práce účinný od 1.1.2007. Kromě toho se žalobce domnívá, že má právo na "náhradu do důlního výdělků", neboť v podzemí by mohl pracovat i s naplněnou nejvyšší přípustnou expozicí a teprve až zjištěním nemoci z povolání se stal trvale nezpůsobilým k výkonu práce v podzemí. Žalobce navrhl, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu v napadené části zrušil.

Žalovaná ve svém dovolání, směřujícím proti výroku rozsudku odvolacího soudu, kterým jí bylo uloženo platit žalobci od 1.11.2006 částku 6.157,- Kč měsíčně, namítá, že "podle ustálené soudní praxe" jsou náhrady za ztrátu na výdělků "formou pravidelných měsíčních úhrad do budoucna"

přiznávány jen tehdy, je-li zaměstnanec plně invalidní "a tudíž nedosahuje žádného příjmu", přičemž v ostatních případech zaměstnavatel vyplácí náhradu za ztrátu na výdělků "zpětně a přihlíží ke všem skutečnostem rozhodným pro výplatu této náhrady". Uložení povinnosti platit náhradu za ztrátu na výdělků do budoucna by pak znamenalo "při zastavení plateb (pro podstatné změny poměrů) titul k případnému výkonu rozhodnutí, ve kterém by bylo pak nutno odstraňovat rozpory mezi účastníky, což by v žádném případě neprospívalo k právní jistotě zejména poživatelů takových náhrad".

Žalovaná navrhl, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu v napadené části zrušil a aby mu věc vrátil v tomto rozsahu k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a o.s.ř.) po zjištění, že dovolání proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu byla podána oprávněnými osobami (účastníky řízení) ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o.s.ř., se nejprve zabýval otázkou přípustnosti dovolání.

Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o.s.ř.).

Podmínky přípustnosti dovolání proti rozsudku odvolacího soudu jsou obsaženy v ustanovení § 237 o.s.ř.

Dovolání je přípustné proti rozsudku odvolacího soudu, jímž bylo změněno rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé [§ 237 odst.1 písm.a) o.s.ř.] nebo jímž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl ve věci samé jinak než v dřívějším rozsudku (usnesení) proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil [§ 237 odst.1 písm.b) o.s.ř.], anebo jímž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže dovolání není přípustné podle ustanovení § 237 odst.1 písm.b) o.s.ř. a dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam [§ 237 odst.1 písm.c) o.s.ř.]; to neplatí ve věcech, v nichž dovoláním dotčeným výrokem bylo rozhodnuto o peněžitém plnění nepřevyšujícím 20.000,- Kč a v obchodních věcech 50.000,- Kč, přičemž se nepřihlíží k příslušenství pohledávky [§ 237 odst.2 písm.a) o.s.ř.], a ve věcech upravených zákonem o rodině, ledaže jde o rozsudek o omezení nebo zbavení rodičovské zodpovědnosti nebo pozastavení jejího výkonu, o určení (popření) rodičovství nebo o nezrušitelné osvojení [§ 237 odst.2 písm.b) o.s.ř.].

Přípustnost dovolání podle ustanovení § 237 o.s.ř. je mimo jiných hledisek založena na rozdílnosti (nesouhlasnosti) rozsudku odvolacího soudu s rozsudkem soudu prvního stupně. O nesouhlasný rozsudek jde tehdy, jestliže okolnosti významné pro rozhodnutí věci byly posouzeny oběma soudy rozdílně (diformně), takže práva a povinnosti stanovené účastníkům rozhodnutími jsou podle závěrů těchto rozsudků odlišná. Odlišností nelze ovšem rozumět rozdílné právní posouzení, které nemělo vliv na obsah práv a povinností účastníků, ale jen takový závěr, který rozdílně konstituuje nebo deklaruje práva a povinnosti v právních vztazích účastníků. Okolnost, zda odvolací soud rozhodl podle ustanovení § 219 o.s.ř. nebo zda postupoval podle ustanovení § 219a o.s.ř., popřípadě podle ustanovení § 220 o.s.ř., a jak z tohoto pohledu formuloval výrok svého rozsudku, není sama o sobě významná; pro posouzení přípustnosti dovolání podle ustanovení § 237 o.s.ř. je podstatné porovnání obsahu obou rozsudků (srov. též usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30.4.1998 sp. zn. 2 Cdon 931/97, které bylo uveřejněno pod č. 52 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, roč. 1999, a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29.7.1999 sp. zn. 20 Cdo 1760/98, které bylo uveřejněno pod č. 7 v časopise Soudní judikatura, roč. 2000).

Tím, že odvolací soud v projednávané věci rozsudkem ze dne 28.11.2006 č.j. 16 Co 252/2006-147 nepřiznal plnění, která mu přisoudil soud prvního stupně rozsudkem ze dne 1.12.2005 č.j. 16 C 159/2002-119 (a žalobu v tomto rozsahu zamítl), došlo nepochybně k odlišnému (rozdílnému) vymezení práv a povinností účastníků řízení. Dovolání žalobce proti rozsudku odvolacího soudu je tedy přípustné podle ustanovení § 237 odst.1 písm.a) o.s.ř.

Ve výroku, kterým odvolací soud uložil žalované, aby žalobci platila na náhradě za ztrátu na výděлку od 1.11.2006 částku 6.157,- Kč měsíčně, bylo ve věci rozhodnuto shodně se soudem prvního stupně, který ve svém rozsudku ze dne 1.12.2005 č.j. 16 C 159/2002-119 dospěl k závěru, že žalobci náleží kromě této částky dalších 2.864,- Kč měsíčně. Bez ohledu na to, že odvolací soud ve svém rozsudku ze dne 28.11.2006 č.j. 16 Co 252/2006-147 formuloval své rozhodnutí jako "měnicí výrok", jde z hlediska vymezení práv a povinností účastníků o potvrzující rozsudek odvolacího soudu; dovolání žalované proti tomuto výroku rozsudku odvolacího soudu tedy může být přípustné jen při splnění předpokladů uvedených v ustanovení § 237 odst.1 písm.c) o.s.ř.

Rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam ve smyslu ustanovení § 237 odst.1 písm.c) o.s.ř. zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem [§ 237 odst.3 o.s.ř.].

Dovolací soud je při přezkoumání rozhodnutí odvolacího soudu zásadně vázán uplatněnými dovolacími důvody (srov. § 242 odst.3 o.s.ř.); vyplývá z toho mimo jiné, že při zkoumání, zda napadené rozhodnutí odvolacího soudu má ve smyslu ustanovení § 237 odst.3 o.s.ř. ve věci samé po právní stránce zásadní právní význam, může posuzovat jen takové právní otázky, které dovolatel v dovolání označil.

Přípustnost dovolání podle ustanovení § 237 odst.1 písm.c) o.s.ř. není založena již tím, že dovolatel tvrdí, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu má ve věci samé po právní stránce zásadní význam. Přípustnost dovolání nastává tehdy, jestliže dovolací soud za použití hledisek, příkladmo uvedených v ustanovení § 237 odst.3 o.s.ř., dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu ve věci samé po právní stránce zásadní význam skutečně má.

V projednávané věci odvolací soud mimo jiné řešil právní otázku, zda a za jakých předpokladů lze uložit zaměstnavateli povinnost poskytovat zaměstnanci náhradu za ztrátu na výděлку po skončení pracovní neschopnosti ohledně plnění (dávek), která se stanou splatnými teprve v budoucnu (po vyhlášení nebo vydání soudního rozhodnutí). Vzhledem k tomu, že tato právní otázka dosud nebyla judikaturou soudů ve všech souvislostech vyřešena a že její posouzení bylo pro rozhodnutí projednávané věci významné (určující), představuje napadený rozsudek odvolacího soudu rozhodnutí, které má ve věci samé po právní stránce zásadní význam. Dovolací soud proto dospěl k závěru, že dovolání žalované proti rozsudku odvolacího soudu je přípustné podle ustanovení § 237 odst.1 písm.c) o.s.ř.

Po přezkoumání rozsudku odvolacího soudu v dovoláními napadených výrocih ve smyslu ustanovení § 242 o.s.ř., které provedl bez jednání (§ 243a odst. 1 věta první o.s.ř.), Nejvyšší soud dospěl k závěru, že dovolání žalobce a žalované nejsou opodstatněná.

Podle ustálené judikatury soudů došlo-li u zaměstnance následkem pracovního úrazu nebo nemoci z povolání ke ztrátě na výděлку po skončení pracovní neschopnosti (při uznání invalidity nebo částečné invalidity), je zaměstnavatel povinen mu tuto škodu nahradit, jestliže byly splněny předpoklady vzniku odpovědnosti za škodu při pracovních úrazech (nemocech z povolání) podle ustanovení § 190 zákona č. [65/1965](#) Sb., zákoníku práce, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "zák. práce"), i když ztráta na výděлку vznikla až po skončení jejich pracovního poměru; východiskem pro výpočet náhrady za ztrátu na výděлку v takovém případě však není průměrný výdělek zaměstnance, stanovený z příjmů, které pobíral od zaměstnavatele, ale průměrný výdělek před vznikem škody, tj. průměrný výdělek, který by prokazatelně dosáhl u jiného zaměstnavatele za práci, kterou by pro něj vykonal, kdyby k pracovnímu úrazu (poškození na zdraví způsobeného úrazem) nedošlo (srov. například právní názor vyjádřený v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 8.4.1999 sp. zn. 21 Cdo 350/98, který byl uveřejněn pod č. 132 v časopise Soudní judikatura, roč. 1999). Soudy tedy v

projednávané věci dospěly v souladu s ustálenou judikaturou soudů k závěru, že žalobci, který onemocněl nemocí z povolání až po skončení pracovního poměru se žalovanou (její právní předchůdkyní), náleží náhrada za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti do průměrného (pravděpodobného) výdělku, kterého by prokazatelně dosáhl u zaměstnavatele J. Š., u něhož by nastoupil na práci pomocného dělníka u betonových výrobků, kdyby neonemocněl nemocí z povolání.

Judikatura soudů dále dospěla k závěru, že z důvodu odpovědnosti za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání nemůže být zaměstnanci, který pro následky pracovního úrazu (nemoci z povolání) není schopen konat dosavadní práci, uhrazena újma spočívající v tom, že pro nedostatek vhodných pracovních příležitostí nemá po pracovním úrazu (nemoci z povolání) příjem z vlastní výdělečné činnosti. Nemá-li zaměstnanec po skončení pracovní neschopnosti (při uznání částečné invalidity) pro nedostatek vhodných pracovních příležitostí příjem z vlastní výdělečné činnosti, určí se jeho výdělek po pracovním úrazu (po zjištění nemoci z povolání) podle pravděpodobného výdělku (§ 17 odst.4 zákona č. [1/1992](#) Sb., o mzdě, odměně za pracovní pohotovost a o průměrném výdělku, ve znění pozdějších předpisů), jehož by poškozený zaměstnanec dosáhl při práci, odpovídající jeho schopnostem, kvalifikaci a zdravotnímu stavu, jíž by prokazatelně i přes následky pracovního úrazu (nemoci z povolání) vykonával, kdyby tomu nebránil nedostatek pracovních příležitostí; pravděpodobný výdělek je současně třeba stanovit ke dni, v němž poškozenému zaměstnanci vznikl nárok na náhradu za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti nebo při uznání částečné invalidity (srov. například právní názor vyjádřený v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 1.12.2000 sp. zn. 21 Cdo 2805/99, který byl uveřejněn pod č. 45 v časopise Soudní judikatura, roč. 2001).

V projednávaném případě odvolací soud dospěl k závěru, že žalobce mohl a může - i přes následky zjištěné nemoci z povolání - vykonávat práci skladníka, údržbáře, koupeláře nebo strážného, při níž by jeho výdělek činil 9.572,- Kč měsíčně. Vzhledem k tomu, že následky nemoci z povolání mu ve výkonu těchto prací nebránily, odvolací soud správně dovedl, že uvedený výdělek je třeba z hlediska ustanovení § 195 odst.1 zák. práce považovat za "výdělek po zjištění nemoci z povolání".

Žalobce namítá, že příčinou toho, proč po zjištění nemoci z povolání nemohl získat jiné vhodné zaměstnání, nebyl nedostatek volných pracovních míst, ale to, že "žádný ze zaměstnavatelů ho s nemocí z povolání nechtěl zaměstnat, patrně z obavy, že bude často práce neschopen a tím naruší chod podniku, z čehož dovozuje, že jiné vhodné zaměstnání po zjištění nemoci z povolání nezískal v důsledku situace na trhu práce, ale pro následky nemoci z povolání. S těmito námitkami se odvolací soud neztotožňuje. Se žalobcem lze sice souhlasit v tom, že zaměstnanci, kteří utrpěli pracovní úraz nebo u nichž byla zjištěna nemoc z povolání, se při hledání svého dalšího pracovního uplatnění, odpovídajícího jejich zdravotnímu stavu, mohou setkat (a setkávají se) s jím popisovaným přístupem některých zaměstnavatelů. Ucházejí-li se však o práci, kterou mohou s ohledem na svůj zdravotní stav vykonávat, nespočívá jejich nepřijetí v následcích pracovního úrazu (nemoci z povolání), ale, má-li zaměstnavatel volná jejich zdravotnímu stavu odpovídající pracovní místa, v nepřijatelné diskriminaci zaměstnanců z důvodu jejich zdravotního stavu (srov. § 1 odst.4 zák. práce), protiprávně uplatňované na trhu práce. Takováto situace ovšem nemůže mít žádné právní důsledky na právní postavení zaměstnavatelů, odpovídajících svým zaměstnancům za škodu při pracovních úrazech nebo nemocech z povolání.

Na výše uvedených závěrech nic nemůže změnit ani to, že podle ustanovení § 371 odst.3 nyní platného zákona č. [262/2006](#) Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, se u zaměstnance, který je veden v evidenci uchazečů o zaměstnání, považuje za výdělek po pracovním úrazu nebo po zjištění nemoci z povolání výdělek ve výši minimální mzdy, neboť tato právní úprava, účinná ode dne 1.1.2007, nedopadá - jak je zřejmé zejména z ustanovení § 365 tohoto zákona - na žalobcův nárok na náhradu za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti, který vznikl v roce 2002.

Dovolací soud nesouhlasí ani s námitkami žalované o tom, že náhradu za ztrátu na výdělků lze poškozenému zaměstnanci přiznat do budoucna (jako tzv. rentu), jen je-li zaměstnanec plně invalidní "a tudíž nedosahuje žádného příjmu".

Podle ustanovení § 154 odst.1 o.s.ř. je pro rozsudek rozhodující stav v době jeho vyhlášení. Podle ustanovení § 154 odst.2 o.s.ř. jde-li o opětující se dávky, lze uložit povinnost i k plnění dávek, které se stanou splatnými teprve v budoucnu.

Podle ustálené judikatury soudů má náhrada za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti nebo při uznání invalidity nebo částečné invalidity (§ 195 zák. práce) povahu opětujícího se plnění (opětujících se dávek) [srov. například rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 28.4.1969 sp. zn. 7 Cz 35/69, které bylo uveřejněno pod č. 84 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, roč. 1969]. Judikatura soudů již dříve - jak správně uvádí odvolací soud - dále dospěla k závěru, že náhradu za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti nebo při uznání invalidity nebo částečné invalidity lze přiznat i do budoucna (ohledně dávek, které se stanou splatnými v budoucnu) tehdy, uchází-li zaměstnanci výdělek pravidelně, a že jen při občasném poklesu výdělků nejsou splněny podmínky ke stanovení náhrady za ztrátu na výdělků formou tzv. renty (srov. například Zhodnocení rozhodování soudů ČSR o odškodňování pracovních úrazů a nemocí z povolání ze dne 2.7.1975 sp. zn. Cpj 37/74, které bylo uveřejněno pod č. 11 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, roč. 1976).

Není tedy opodstatněná námitka žalované, že tzv. rentu lze "podle ustálené soudní praxe" přiznat jen zaměstnanci, který byl uznán "plně invalidním" a u něhož, nezmění-li se poměry, činí jednotlivé dávky vždy stejnou částku. Hmotněprávní podmínky k přisouzení dávek náhrady za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti nebo při uznání invalidity nebo částečné invalidity podle ustanovení § 195 zák. práce, které se stanou splatnými teprve v budoucnu, jsou ve skutečnosti splněny vždy tehdy, dochází-li u zaměstnance po vzniku nároku pravidelně ke ztrátě na výdělků, aniž by bylo samo o sobě významné, že v jednotlivých měsíčních obdobích ztráta na výdělků představovala různé (odlišné) částky. V budoucnu splatné dávky náhrady za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti nebo při uznání invalidity nebo částečné invalidity nelze zaměstnanci přisoudit, jen jestliže po vzniku nároku na tuto náhradu došlo ke skutečnému poklesu výdělků jen občas (pouze v některých měsíčních obdobích) a jestliže tedy v budoucnu nelze důvodně předpokládat, že by ke ztrátě na výdělků u zaměstnance došlo (muselo dojít) za celé "budoucí" období (všechny měsíce).

Přisouzení v budoucnu splatných dávek náhrady za ztrátu na výdělků nebrání - jak uvedeno výše - skutečnost, že v jednotlivých obdobích dosud splatné náhrady představovala ztráta na výdělků různé (odlišné) částky. V takovém případě soud určí v budoucnu splatné dávky náhrady za ztrátu na výdělků v takové výši, jaká odpovídá stavu v době vyhlášení (vydání) jeho rozhodnutí; ohledně výdělků zaměstnance po pracovním úrazu nebo po zjištění nemoci z povolání přitom vychází z průměrného (popř. pravděpodobného) výdělků zaměstnance po pracovním úrazu nebo po zjištění nemoci z povolání, zjištěného ke dni vyhlášení (vydání) soudního rozhodnutí.

Všechny opětující se dávky soud přizná do budoucna jen tehdy, nastala-li před vyhlášením rozsudku (vyhlášením nebo vydáním usnesení ve věci samé) splatnost alespoň jedné dávky a nebyl-li nárok (všechny dosud splatné dávky) do vyhlášení rozsudku (vyhlášení nebo vydání usnesení ve věci samé) zcela uspokojen (splněn). Náhradu za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti nebo při uznání invalidity nebo částečné invalidity podle ustanovení § 195 zák. práce tedy lze poškozenému zaměstnanci přiznat pouze za předpokladu, že jednotlivé dosud splatné náhrady nebyly v době vyhlášení rozsudku (vyhlášení nebo vydání usnesení ve věci samé) také zcela uspokojeny.

Uložení povinnosti platit náhradu za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti nebo při

uznání invalidity nebo částečné invalidity podle ustanovení § 195 zák. práce nebrání ani to, že se v budoucnu mohou změnit poměry, které byly rozhodující pro výši a další trvání v budoucnu splatných dávek. Změní-li se následně podstatně okolnosti, významné pro učení výše nebo pro další trvání dávek náhrady za ztrátu na výdělku (tzv. renty), mohou se zaměstnanec nebo zaměstnavatel domáhat změny soudního rozhodnutí, a to vždy s účinností ode dne, kdy došlo ke změně poměrů (srov. § 202 odst.1 zák. práce a § 163 odst.1 o.s.ř.).

Přisouzením v budoucnu splatných náhrad nedojde - jak se mylně domnívá žalovaná - k ohrožení "právní jistoty zejména poživatelů takových náhrad". Naopak, bylo-li o náhradě za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti nebo při uznání invalidity nebo částečné invalidity pravomocně rozhodnuto, byla tím závazně (formou tzv. renty) upravena práva a povinnosti poškozeného zaměstnance a odpovědného zaměstnavatele a oba účastníci jsou povinni z tohoto rozhodnutí vycházet, dokud nebude (na návrh některého z nich) změněno (zrušeno) nebo dokud se nedohodnou jinak.

Z uvedeného vyplývá, že rozsudek odvolacího soudu je z hlediska uplatněných dovolacích důvodů správný. Protože nebylo zjištěno, že by rozsudek odvolacího soudu byl postižen některou z vad, uvedených v ustanovení § 229 odst.1 o.s.ř., § 229 odst.2 písm.a) a b) o.s.ř. nebo v § 229 odst.3 o.s.ř. anebo jinou vadou, která by mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, Nejvyšší soud České republiky dovolání žalobce a žalované podle ustanovení § 243b odst. 2 části věty před středníkem o.s.ř. zamítl.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Koupě nemovité věci](#)
- [Nesprávný úřední postup \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Platební neschopnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předkupní právo \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Přerušení řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Rodinný závod \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Dědictví](#)
- [Výživné](#)
- [Valná hromada](#)
- [Ustanovení zástupce](#)
- [Náhrada škody](#)